

УДК 334.021.1

[http://doi.org/10.31474/1680-0044-2019-1\(20\)-168-176](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2019-1(20)-168-176)

Я.О. Ляшок
О.Ю. Попова
С.І. Кравченко
В.М. Антоненко
О.В. Мізіна

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ ПРИВАТНОГО МЕДИЧНОГО СЕКТОРУ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

У статті надано характеристику сучасного світового досвіду у формуванні та розвиненні приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства. Адаптовано традиційний підхід до формування поведінки споживачів та забезпечення екологічної її спрямованості шляхом визначення змісту відносин між соціальною та екологічною формою капіталів. Встановлено, що пріоритетними сферами соціальної відповідальної діяльності бізнесу у медичному секторі на засадах державно-приватного партнерства є розвиток внутрішніх програм для свого персоналу, участь в соціально-екологічних проєктах, участь в регіональних і локальних програмах розвитку при співпраці з місцевими органами влади, добродійність. Обґрунтовано, що споживач може бути розглянутий як суб'єкт, який організує дії щодо споживання товарів та послуг і спонукає виробників до впровадження певних способів виробництва, що забезпечує задоволення суспільних потреб у повному обсязі. В результаті задоволення виробники відшкодовують витрати, а отримана додана вартість стає індикатором економічного розвитку і виконує важливу роль у фінансовому забезпеченні якісних та кількісних перетворень у системі господарювання, спрямованих на соціалізацію поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства.

Використання розроблених пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення концептуальних засад соціалізації поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства забезпечуватиме гармонійність та пропорційність розвитку у системі «виробництво – споживання – довілля» і матиме позитивний вплив на зростання добробуту суспільства у національній економіці.

Ключові слова: споживач, медичний сектор, поведінка, охорона здоров'я, управління

Вступ. За останні два десятиліття обсяг приватних фінансів у світі зріс значною мірою у світі, і зараз приватні фінанси становлять приблизно чверть усіх фінансів охорони здоров'я [1]. Багато останніх реформ у галузі охорони здоров'я останнім часом прагнули збільшити роль приватного сектору у наданні медичної допомоги, зокрема такими інструментами є соціалізація, частковим випадком якої є забезпечення екологічної спрямованості розвитку медичного сектору на засадах державно-приватного партнерства. Соціальна складова забезпечення екологічної спрямованості розвитку вимагає звернення до соціальних відносин, що виникають у системі «виробництво – споживання – довілля» з приводу використання обмежених природних ресурсів та охорони навколишнього середовища на основі інституціонально закріплених правил взаємодії між елементами системи. Проте навіть за умов наявності формальних угод у галузі екологізації сучасної економіки, спрямованих на досягнення «зелених» цілей розвитку суб'єктів господарювання, надзвичайно складною

проблемою є стимулювання та контролю фактичного дотримання правил раціонального природокористування, згладжування протиріч між зростаючими потребами суспільства та виснаженням природно-ресурсного потенціалу. Відносини між елементами капіталу, в центрі яких знаходиться людина із притаманними їй специфічними потребами та способами задоволення даних потреб, мають нелінійний характер, що залежить від прав власності, виду потреб, стратегій поведінки, правил та обмежень у використанні природних ресурсів. Взаємодія між соціальною та екологічною формами капіталу також вимірюється значною кількістю показників, що формуються в процесах залучення, обміну, споживання ресурсів, на інтенсивність яких впливає інтелектуальний капітал, створені нематеріальні активи, в яких фіксується технологія виробництва та споживання продуктів використання компонентів довілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження питань, пов'язаних із розвинення організаційно-економічних форм приватно-

державного партнерстві приватного медичного сектору та його впливу на стан здоров'я суспільства у країнах середнього та низького рівня добробуту населення здійснили вчені Макінтош М. (Mackintosh, M.), Шенон А. (Channon, A.), Каран А. (Karan, A.), Сельварай С. (Selvaraj, S.), Каварнего Є (Cavagnero, E.) та Жшао Г. (Zhao, H.) [2]. Прогресивною є дослідження авторів Могран Р (Morgan, R.), Ензор Т (Ensor, T.) та Уотерс Г (Waters, H.), у працях яких виявлено особливості формування переваг та смаків споживачів приватного сектора та ролі соціалізації на стан здоров'я населення [3]. На необхідності запровадження державно-приватного партнерства у медичному секторі наголошено у працях Салтмана Р. [4]. Науковцями Потуїлард Є. (Patouillard, E.), Гудман К. (Goodman, C.), Ханско К. (Hanson, K.) та Мілз А. (Mills, A.) доведено, що співпраця на засадах державно-приватного партнерства у медичному секторі суттєво впливає на позитивне вирішення соціальних проблем суспільства, зокрема у бідних країнах, та покращує фінансово-економічний стан національної економіки [5]. Разом з цим існуючі розробки та рекомендації неповною мірою враховують особливості формування приватного медичного сектору в Україні та умов соціалізації поведінки споживачів. Тому нагальною науковою задачею є встановлення взаємозв'язку між соціальними, екологічним та економічними імперативами формування потреб населення у приватних медичних послугах та досягнення збалансованості розвитку приватного медичного сектору на засадах державно-приватного партнерства. Потребують вирішення питання розвитку теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів у банківській сфері.

Мета статті. Розробка теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо визначення інструментарію соціалізації поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства.

Методи дослідження. Як методологічну базу дослідження використано такі наукові методи та підходи: системний аналіз, методи аналізу і синтезу, абстракції та узагальнення, методи аналогій і порівнянь.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до неокласичних підходів взаємодію між економічною системою та

навколишнім природним середовищем представлено як замкнуту систему, в якій суб'єкти господарювання вилучають природні ресурси, споживають їх для вироблення готової продукції, а побічні продукти виробництва та споживання розташовують у довкіллі. Середовище створення суспільного добробуту може бути чітко поділене на дві окремі системи – соціально-економічну та природну.

Очевидно, що важливим є розуміння механізмів функціонування економічної та природної систем, їх взаємодії, в забезпеченні вирішення якої головне місце займають інтелектуальні ресурси для розуміння меж самовідновлення природних екосистем, правила, за якими можна керувати взаємодією природних та економічних систем. На відміну від природного або штучного капіталу, які мають тенденції зменшення як за показниками якості, так і за показниками кількості у часі, інтелектуальні ресурси не обов'язково підлягають зменшенню, зокрема за вартістю. Накопичення досвіду, кваліфікації, удосконалення норм, традицій організації процесів виробництва та споживання обумовлюють розвиток професійної компетенції співробітників організацій та підприємств, що у кінцевому підсумку може бути використано як підґрунтя для підвищення вартості залучення та утримання співробітників певної кваліфікації.

Для розвинутих країн характерна наявність наукомістких виробництв, потужної освітньої та наукової бази, але такі суспільства мають тенденції до марнотратства у використанні ресурсів. Однак у протилежність розвинутим країнам, країни, що розвиваються, характеризуються руйнуванням природних ресурсів. Зростаюча нерівність у розподілі багатства між країнами, суб'єктами господарювання, посилення обмеженості природних ресурсів призводить до зниження економічної життєздатності економічного розвитку.

Пріоритетними сферами соціальної відповідальної діяльності бізнесу у медичному секторі на засадах державно-приватного партнерства у сьогоденні є розвиток внутрішніх програм для свого персоналу, участь в соціально-екологічних проектах, участь в регіональних і локальних програмах розвитку

при співпраці з місцевими органами влади, добродійність. Інноваційно-екологічна діяльність в Україні поки що не набула належного ступеня теоретичного і практичного розвитку. Однак і в них не можна констатувати помітних успіхів у сфері інновацій, особливо щодо впровадження новацій у практику, що призводить до неухильного відставання від технічного, технологічного й екологічного рівня розвитку індустріальних держав. Тому для забезпечення економічної життєздатності розвитку та його екологічної спрямованості необхідно імплементувати до моделей управління освітню компоненту, носієм якої виступають інтелектуальні ресурси.

Потреба в імплементатії викликана об'єктивними факторами. А саме, небезпечною гостротою соціально-екологічних протиріч, реальністю зростання соціального напруження та екологічної кризи, необхідністю запобігання соціальним кризам та екологічному краху, що, у свою чергу, впливає на розвиток соціально-економічних процесів. Результати розвитку суб'єктів господарювання у приватному медичному секторі, спрямованість якісних та кількісних змін залежить від змісту свідомості. Свідомість інтелектуальних ресурсів включає цілі, потреби, інтереси, переконання, звички, знання, ціннісні орієнтації і моральні характеристики. Усе це робить непорушним той факт, що в подоланні економічних проблем розвитку за рахунок екологічних факторів та їх використання задля отримання додаткових економічних переваг і доходів, важлива роль належить підготовці інтелектуальних ресурсів, що складає основу забезпечення соціалізації розвитку суб'єктів господарювання.

Сьогодні можна констатувати високу соціальну значимість не знань, а накопичення багатства у грошово-матеріальній формі. Визнаний у світі вчений-економіст Дж. Кейнс висловив ще у 1963 році думку, що «час для економічного щастя ще настав, адже жадібність, лихварство й обережність повинні бути нашими богами набагато ще довше». Наявна асиметрія між рівнем знань інтелектуальних ресурсів у господарській діяльності порушує стійкість економічних систем, тому головною задачею екологізації інтелектуальних ресурсів повинна стати зміна домінуючих акцентів від економічного

зростання до екологічної спрямованості розвитку суб'єктів господарювання, для досягнення якої необхідно розвивати нові формулювання цінностей господарської діяльності, в якій екологічні компоненти становлять підґрунтя економічно життєздатних якісних та кількісних змін у господарській діяльності за умови дотримання бажаної екологічної якості процесів виробництва та споживання.

Слід враховувати, що процеси виробництва реалізуються на основі використання інтелектуального капіталу, рівень підготовки якого, знання, досвід та мотивація до вибору інструментів досягнення мети розвитку суб'єктів господарювання визначають спрямованість розвитку, визначення важливості екологічної складової в економічних цілях господарювання. В той же час недостатньо уваги приділено першочерговій ролі споживача, який є замовником товарів та послуг, а тому виступає неявним замовником забруднення при їх виробництві. Це означає, що ключовим фактором екологізації економіки повинна стати, перш за все, саме екологічна спрямованість поведінки споживача.

Споживач може бути розглянутий як суб'єкт, який організує дії щодо споживання товарів та послуг і спонукає виробників до впровадження певних способів виробництва, що забезпечує задоволення суспільних потреб у повному обсязі. В результаті задоволення виробники відшкодовують витрати, а отримана додана вартість стає індикатором економічного розвитку і виконує важливу роль у фінансовому забезпеченні якісних та кількісних перетворень у системі господарювання. В цьому трактуванні аналіз взаємовідносин у системі «виробник-споживач» набуває важливості для визначення рівня впливу господарської діяльності на стан навколишнього природного середовища, зворотній вплив стану довкілля на економічну активність суб'єктів господарювання.

Вибір суб'єктами господарювання інструментів спонукання споживачів до екологічної спрямованості поведінки відіграє фундаментальну роль у збереженні фінансової стійкості, забезпеченні конкурентоспроможності, підвищенні результативності господарської діяльності.

Тому важливості набувають питання розвитку концептуальних положень з удосконалення організаційно-економічного механізму екологізації поведінки споживача шляхом визначення основних методів стимулювання екологічної спрямованості поведінки та вибору відповідних стратегій.

Поняття поведінки споживача та інструменти впливу на ринковий вибір товарів та послуг розглядається у багатьох дисциплінарних науках – маркетингу, менеджменту, економіці підприємства. Однак за межі досліджень випадає така важлива складова як екологічна спрямованість поведінки споживача. Слід зауважити, що дана категорія набуває історичного статусу, адже джерела її формування визначаються ще з середини 70-х років XX століття. У світовому масштабі ці зміни можна представити у такому вигляді:

1) від природоохоронних інтересів до екологічної свідомості (70-ті рр. XX століття). Даний етап формування екологічно спрямованої мотивації споживачів та виробників характеризується створенням відповідних законів і зростанням екологічної культури;

2) від свідомості до практичних дій (80-ті рр. XX століття). Характеризується створенням «зелених» партій, відкритою критикою здійснюваних заходів із вирішення екологічних проблем, гучними екологічними скандалами;

3) від дій до екологічно спрямованого споживання товарів та послуг (наприкінці 80-х рр. XX століття). На цьому етапі відбуваються міжнародні екологічні скандали, зміни у системі «поведінка-споживання», зростає кількість екологічних товарів та послуг;

4) проблема дивергенції (розходження між вхідним та вихідним потоком) між темпами розвитку екологічного законодавства та екологічною свідомістю споживачів та виробників (90-ті рр. XX століття). Даному етапу притаманне чітке відділення екологічних продуктів від традиційних;

5) концентрація дій на забезпечення екологічної якості процесів виробництва та споживання (початок XIX століття). Суспільство демонструє так звану «екологічну істерію», що проявляється у домінуванні екологічних потреб.

Детальне вивчення історичного досвіду вирішення екологічних проблем дозволяє виявити суттєве діалектичне протиріччя в системі «природа-виробник-споживач». Сутність протиріччя полягає у тому, що дія створених механізмів управління поведінкою споживачів у збереженні та поліпшенні стану довкілля, запобіганні порушення екологічної рівноваги природного середовища спрямована на розвиток природоохоронної діяльності суб'єктів господарювання, запобігання загрози для довкілля на шляху вирішення стратегічних завдань у фінансово-виробничій діяльності.

В той же час переважна орієнтація виробників на природоохоронну діяльність, що характеризується, здебільшого, відсутністю прибутків та наявністю лише витрат, унеможливорює створення та розвиток пропозиції товарів та послуг задовільного рівня екологічної якості у стратегічному аспекті, що вимагає значних інвестицій в інноваційну діяльність. Тому необхідно здійснювати пошук паритету цілей та їх збалансовану реалізацію на основі створення організаційно-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованої поведінки споживачів. Слід зауважити, що дія даного механізму повинна охоплювати і виробників, адже вони є одночасно і споживачами природних ресурсів та виконують функцію перероблення та утилізації відходів.

На початковому етапі процесу накопичення споживацького досвіду споживач хаотично звертається до певного товару або послуги. Однак вимоги до здорового способу життя, потреба у зниженні техногенного навантаження або зниження рівня виплат за порушення природної рівноваги спроможні переорієнтувати його на споживання більш екологічно чистих товарів та послуг. У загальному вигляді потреби є внутрішнім станом будь-якого споживача, який виражає необхідність у будь-чому в залежності від умов існування. Розробка відповідних концепцій управління потребами і перевагами є предметом досліджень багатьох вчених. Так особливої уваги заслуговують праці Н. Реймерса, А. Маслоу, Г. Мюррея, У. Макдугалла та інших провідних учених. Глибоке дослідження змісту запропонованих ними теорій свідчить про спробу розкриття

сутності потреб лише крізь призму невідповідності між бажаним та фактичним станом споживача, що спонукає до безмежного використання компонентів довкілля для задоволення власних потреб [6-7].

Виникнення потреб є джерелом активності споживача і внутрішньою спонукальною силою для пошуку шляхів задоволення потреб, що виникають. Потребама притаманна унікальна характеристика, яка відображає неможливість одноразового і підсумкового задоволення певного нестатку. Їх кількість, рівень та динаміка мають необмежений потенціал, які вимагають від виробників розвитку виробництва відповідної продукції.

Нарощування обсягів виробництва спричиняє збільшення техногенного тиску на навколишнє природне середовище, прискорення темпів виснаження природно-ресурсного потенціалу. Споживач практично повністю залежить від виробництва, адже відмова від нього унеможливило існування людини. В цих умовах виникає дилема: або відмовитися від споживання виробленої продукції і тим самим припинити шкідливий виробничий процес, або орієнтувати потреби на споживання екологічної чистої продукції. При цьому як екологічно чисту продукцію слід розуміти не лише товари та послуги, що не містять шкідливих для споживача речовин і компонентів, а й продукцію, вироблену з використанням безвідходних та ресурсозберігаючих технологій, що забезпечує отримання економічних вигід для суб'єктів господарювання. За цих обставин потреби споживача стають рушійною силою на шляху до зниження негативного впливу на стан довкілля, створення безпечних екологічних умов життя і набувають статусу екологічно спрямованих.

Залежно від умов існування споживача деякі потреби набувають актуального характеру. Як наслідок, виникає інтерес – вимога до нагального задоволення потреб. Важливість інтересів у поведінці соціуму відмічалася ще Аристотелем, який визначав інтереси через реальну причину соціальних дій, що є підґрунтям безпосередніх спонукань. Саме інтереси орієнтують споживача на усвідомлення власних бажань й ідентифікують

його становище у навколишньому середовищі. За цих обставин починається пошук можливих джерел реалізації даних інтересів.

Специфіка зовнішніх (загальний стан економіки, правовий режим діяльності, рівень розвитку податкового режиму, культура тощо) і внутрішніх (платоспроможність, соціально-психологічні настанови, часові обмеження тощо) умов господарювання та новизна інтересів забезпечує звертання споживача або до випадкових виробників, або до постійних. Головним фактором звернення виступає ступень розвитку інтересів у системі «суб'єкт споживання – об'єкт споживання». В умовах конкурентної боротьби споживач вже не сприймає запропоновані продукти як різні і не займається аналізом індивідуальних властивостей і переваг. Він оцінює загальну відповідність одночасно запропонованих йому продуктів ситуації споживання і то, які нові відтінки пропонує йому ситуація споживання [8].

Слід відзначити, що система екологічних інтересів споживача вивчена недостатньо. Більша увага з боку як науковців, так і практиків приділяється лише економічним інтересам – від отримання прибутку до підвищення економічної ефективності функціонування. Екологічні інтереси за цих умов проявляються у наявності об'єктивних потреб у сприятливому навколишньому середовищі, що забезпечує біологічний режим життя людей. При цьому рівень екологічного інтересу зменшується при зниженні економічних вигадів від споживання екологічної продукції. Так придбання екологічно чистого товару в сучасних умовах для споживача характеризується, як правило, більш високими цінами порівняно з «неекологічними» товарами та послугами. Однак подальша експлуатація такого товару спроможна забезпечити економічний вигравш у майбутньому за рахунок зменшення величини витрат на експлуатацію, ремонт, медичне обслуговування тощо.

Враховуючи, що названі вигоди мають відкладений у часі характер, їх дія не забезпечує формування стійких екологічних інтересів. Тому на цьому етапі вирішальну роль повинен відігравати такий об'єктивний інструмент стимулювання екологічної

поведінки споживача, як державне регулювання. Задачею держави стає удосконалення системи стимулів активізації екологічних інтересів. Головна функція стимулів з боку держави полягає у заохоченні споживача до екологічної поведінки. Форми заохочення можуть варіюватися від адміністративних санкцій за споживання товарів, що завдають шкоди довкіллю та суспільству, до економічних важелів у вигляді зниження рівня оподаткування екологічно чистих товарів та послуг. Таким податком може виступати податок з доданої вартості, який сплачується покупцем. Зниження його рівня забезпечить зниження ціни продукції і, відповідно, викличе з боку споживачів зростання інтересів саме до неї.

Крім державних стимулів, значну роль у формуванні екологічної поведінки грають ринкові стимули. У сучасних умовах господарювання набувають актуальності питання зростання конкурентної боротьби серед виробників, що частково забезпечує вивід з ринку неекологічних товарів та послуг. Це обумовило розвиток такої форми господарської діяльності як екологічне підприємництво. Під екологічним підприємництвом слід розуміти цілеспрямовану, ініціативну і самостійну діяльність фізичних та юридичних осіб, спрямовану на здійснення комерційної діяльності з виробництва екологічно чистої продукції, зниження або попередження скорочення меж природного середовища існування людини. При цьому реалізуються ряд екологічних імперативів – принципів виключення будь-якої можливості нанесення шкоди навколишній живій та неживій природі. Їх реалізація забезпечується позитивною реакцією ринку на екологічну поведінку споживача та зміну екологічних якостей продукції у виробників.

Водночас слід враховувати наявність монопольних виробників в Україні. Як показує аналіз ринкової ситуації, в Україні кількість таких монопольних виробників обмежена, а їх діяльність ретельно регулюються державними органами управління (наприклад, Укрзалізниця). Наявність на ринку таких монополістів зумовлює постійне звертання споживачів до товарів і послуг саме цих організацій, а право на вибір виду та вартості

продукції у споживача практично відсутні. Логіка діяльності монополістів міститься в ігноруванні потреб, диктату виробника і виробництві продукції в обсягах, що дозволяють максимізувати саме економічні результати господарювання. В цих умовах випуск екологічних товарів та послуг і задоволення саме цим екологічних потреб суспільства практично не забезпечується.

Виняток складає втручання держави до виконання соціальних зобов'язань суб'єктами господарювання у вигляді встановлення рівня гранично припустимих концентрацій, гранично припустимих викидів та скидів забруднюючих речовин, а також дотримання стандартів якості. При цьому економічними важелями випуску екологічно чистої продукції є система платежів за викиди, скиди та розміщення відходів, штрафів за невиконання вимог екологічного законодавства України та пені за невиконання обов'язків, що забезпечують негативне стимулювання споживачів до активного використання моделей соціально спрямованої поведінки. Слід відзначити, що інструменти позитивного стимулювання (пільги, дотації) в Україні ще не набули поширеного статусу.

Обговорення результатів. Таким чином, розширення потреб споживачів повинно відбуватися в площині забезпечення мінімізації соціальних втрат, зокрема техногенного забруднення довкілля. Як показує сучасний досвід господарювання, споживацький ринок приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни має ряд недоліків. Першу позицію посідає недосконалість екологічно спрямованої поведінки, зумовленої неповнотою інформації про можливу небезпеку при відмові від споживання екологічно чистих товарів та переважному підвищенні власних економічних інтересів над соціально-екологічними інтересами інших представників суспільства і майбутніх поколінь. Рішення цієї проблеми представляється через формування відповідних стратегій управління поведінкою споживача, що обумовлюється можливим набором виграшів та втрат при виборі програм соціалізації поведінки. Залежно від сполучення виграшів та витрат споживач може використовувати стратегії, пов'язані із активним впровадження інноваційних технологій у галузі виробництва та споживання медичної продукції, постійним навчанням і

підвищенням професійної компетенції, вибір яких визначається співвідношенням між ймовірним рівнем виграшу суб'єкта господарювання й рівнем ризику економічних втрат окремого споживача при стимулюванні соціалізації поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни.

Висновок. Проведене дослідження засвідчує, що основою соціалізації поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства є гармонізація економічних відносин у системі «виробництво – споживання – довілля». Передумовою гармонізації є забезпечення екологічної спрямованості поведінки споживачів послуг приватного медичного сектору, а основним інструментом визначено покращення якості та збільшення обсягу інформації про екологічну небезпеку виробництва та споживання відповідних послуг. При цьому наголошено, що важливим є запровадження інструментів позитивного стимулювання соціалізації поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку моделей формування та управління поведінки споживачів приватного медичного сектору в системі охорони здоров'я країни на засадах державно-приватного партнерства з урахуванням специфіки економічних відносин в Україні на сучасному етапі.

Список літератури

1. Propper C., Green K. (1999). A larger role for the private sector in health care? A review of the arguments, Retrieved April 30, 2019, from <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/cmpo/migrated/documents/wp9.pdf>
2. Mackintosh, M., Channon, A., Karan, A., Selvaraj, S., Cavagnero, E. and Zhao, H. (2016). What is the private sector? Understanding private provision in the health systems of low-income and middle-income countries. *The Lancet*, 388(10044), pp.596–605.
3. Morgan, R., Ensor, T. and Waters, H. (2016). Performance of private sector health care: implications for universal health coverage. *The Lancet*, 388(10044), pp.606–612.
4. Saltman, R.B. (2003). Melting public–private boundaries in European health systems. *The European Journal of Public Health*, 13(1), pp.24–29.
5. Patouillard, E., Goodman, C.A., Hanson, K.G. and Mills, A.J. (2007). Can working with the private for-profit sector improve utilization of quality health services by the poor? A systematic review of the literature. *International Journal for Equity in Health*, 6(1), p.17.
6. Hertnon, S. (2005). Theory of universal human needs. Retrieved April 30, 2019, from <http://www.nakedize.com/universal-human-needs.cfm#human-needs>.
7. Maslow, A. H. (1973). *The farther reaches of human nature*. Harmondsworth, UK: Penguin.
8. Handler, A., Issel, M. and Turnock, B. (2001). A conceptual framework to measure performance of the public health system. *American Journal of Public Health*, 91(8), pp.1235–1239.

Надійшла до редакції 23.09.2019р.

Ляшок Ярослав Олександрович – доктор економічних наук, професор, ректор ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», Покровськ

E-mail: iaroslav.liashok@donntu.edu.ua

Попова Ольга Юрївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління і фінансово-економічної безпеки ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», Покровськ

E-mail: olha.popova@donntu.edu.ua

Кравченко Сергій Іванович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», Покровськ

E-mail: sergey.kravchenko@donntu.edu.ua

Антоненко Валентина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління і фінансово-економічної безпеки ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», Покровськ

E-mail: valentyna.antonenko@donntu.edu.ua

Мізіна Олена Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління і фінансово-економічної безпеки ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», Покровськ

E-mail: olena.mizina@donntu.edu.ua

SOCIALIZATION OF CONSUMER BEHAVIOR OF THE PRIVATE MEDICAL SECTOR IN THE COUNTRY'S HEALTHCARE SYSTEM ON THE BASIS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

The article describes the current world experience in the formation and development of the private medical sector in the health care system of the country on the basis of public-private partnership. The traditional approach to the formation of consumer behavior and ensuring its environmental orientation by determining the content of the relationship between social and environmental forms of capital has been adapted. It is established that the priority areas of socially responsible business in the medical sector on the basis of public-private partnership are the development of internal programs for its staff, participation in socio-environmental projects, participation in regional and local development programs in cooperation with local authorities, charity. It is substantiated that the consumer can be considered as an entity that organizes actions for the consumption of goods and services and encourages producers to introduce certain methods of production, which ensures the satisfaction of social needs in full. As a result of satisfaction, producers reimburse costs, and the added value becomes an indicator of economic development and plays an important role in financially ensuring qualitative and quantitative changes in the management system aimed at socializing the behavior of private health sector consumers in public health on the basis of public-private partnership.

The use of the developed proposals and recommendations for improving the conceptual foundations of socialization of private medical sector consumers in the health care system on the basis of public-private partnership will ensure harmony and proportional development in the system "production - consumption - environment" and will have a positive impact on society in the national economy.

Keywords: consumer, medical sector, behavior, health, management.

Liashok Iaroslav - Doctor of Economic Sciences, Professor, Rector of the Donetsk National Technical University, Pokrovsk

E-mail: iaroslav.liashok@donntu.edu.ua

Popova Olga - Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Management and Financial and Economic Security of Donetsk National Technical University; Donetsk region, Pokrovsk

E-mail: olha.popova@donntu.edu.ua

Kravchenko Serhii - Doctor of Economics Professor, Docent, Professor of the Department of Enterprises Economics of Donetsk National Technical University; Donetsk region, Pokrovsk

E-mail: sergey.kravchenko@donntu.edu.ua

Antonenko Valentina - Candidate of Economics Science, Docent, Docent of the Department of Management and Financial and Economic Security of Donetsk National Technical University; Donetsk region, Pokrovsk

E-mail: valentyna.antonenko@donntu.edu.ua

Mizina Olena - Candidate of Economics Science, Docent, Docent of the Department of Management and Financial and Economic Security of Donetsk National Technical University; Donetsk region, Pokrovsk

E-mail: olena.mizina@donntu.edu.ua

СОЦИАЛИЗАЦИЯ ПОВЕДЕНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ЧАСТНОГО МЕДИЦИНСКОГО СЕКТОРА В СИСТЕМЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ГОСУДАРСТВА НА ОСНОВЕ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

В статье охарактеризован современный мировой опыт в формировании и развитии частного медицинского сектора в системе здравоохранения страны на основе государственно-частного партнерства. Адаптирован к современным условиям хозяйствования традиционный подход к формированию поведения потребителей и обеспечению экологической его направленности путем определения содержания отношений между социальной и экологической формами капиталов. Установлено, что приоритетными сферами социальной ответственной деятельности бизнеса в медицинском секторе на основе государственно-частного партнерства является развитие внутренних программ для своего персонала, участие в социально-экологических проектах, участие в региональных и локальных программах развития при сотрудничестве с местными органами власти, благотворительность. Обосновано, что потребитель может быть рассмотрен как субъект хозяйственных отношений, который организует действия по потреблению товаров и услуг и

побуждает производителей к внедрению определенных способов производства, обеспечивает удовлетворение общественных потребностей в полном объеме. В результате удовлетворения производители возмещают расходы, а полученная добавленная стоимость становится индикатором экономического развития и играет важную роль в финансовом обеспечении качественных и количественных преобразований в системе хозяйствования, направленных на социализацию поведения потребителей частного медицинского сектора в системе здравоохранения страны на основе государственно-частного партнерства.

Использование разработанных предложений и рекомендаций по совершенствованию концептуальных основ социализации поведения потребителей частного медицинского сектора в системе здравоохранения страны на основе государственно-частного партнерства обеспечивает гармоничность и пропорциональность развития в системе «производство - потребление - окружающая среда» и окажет положительное влияние на рост благосостояния общества в национальной экономике в целом.

Ключевые слова: *потребитель, медицинский сектор, поведение, здравоохранение, управление.*

Ляшок Ярослав Александрович – доктор экономических наук, профессор, ректор, ДВНЗ Донецкий национальный технический университет, Покровск

E-mail: iaroslav.liashok@donntu.edu.ua

Попова Ольга Юрьевна - доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой управления и финансово-экономической безопасности, Донецкий национальный технический университет, Покровск

E-mail: olha.popova@donntu.edu.ua

Кравченко Сергей Иванович - доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры экономики предприятия, Донецкий национальный технический университет», Покровск

E-mail: sergey.kravchenko@donntu.edu.ua

Антоненко Валентина Николаевна - кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры управления и финансово-экономической безопасности, Донецкий национальный технический университет, Покровск

E-mail: valentyna.antonenko@donntu.edu.ua

Мизина Елена Викторовна - кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры управления и финансово-экономической безопасности, Донецкий национальный технический университет, Покровск

E-mail: olena.mizina @donntu.edu.ua